

2008 – 2009

DZĪVES PIEREDZE :
zināšanas,
attieksmes,
prasmes -

DZĪVEI :
izziņai,
apdomai,
rīcībai !

Bauskas 1.vidusskola
Latvijas Universitāte

S I S T Ē M I K A
(apziņas sistēmiskā organizācija)

Asoc.prof., Dr.fiz.
ANDRIS BROKS

Iepazīnuši jēdzienus PASAULE, CILVĒKS un DZĪVE, šajā nodarbībā noskaidrosim vārda IZGLĪTĪBA jēgu. Proti, noskaidrosim izglītojošās darbības kā mērķtiecīgas cilvēkdarbības sūtību un būtību.

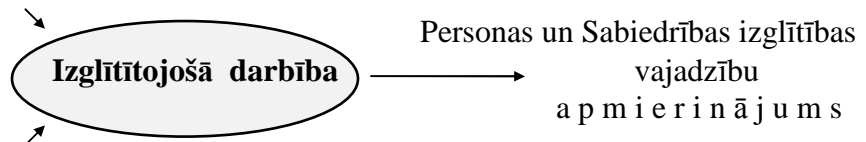
4. nodarbība 2008.g. 3. novembrī

IZGLĪTĪBA

(cilvēku izglītojošās darbības jeb izglītības būtība un sūtība - mērķtiecīga cilvēkdarbība izglītības vajadzību apmierināšanai)

Izglītojošās darbības saites ar Personu un Sabiedrību

Personas un Sabiedrības izglītības vajadzības

Personas un Sabiedrības līdzekļi izglītības vajadzību apmierināšanai

Izglītojošā darbība jeb izglītība -

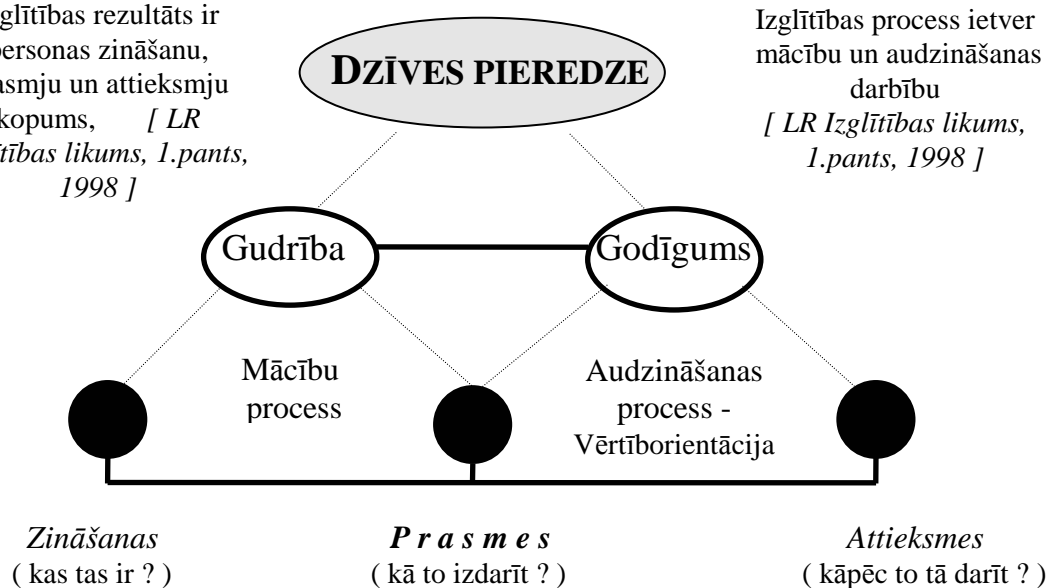
īpaši organizēta dzīves pieredzes ieguve dzīvei

IZGLĪTĪBA	Mērķis - izglītotība	Process (izglītošana, izglītošanās)	Rezultāts - izglītotība
<i>Personas līmenī</i>	Dzīves pieredze dzīvei	Mācības un audzināšana	Dzīves pieredze dzīvei
<i>Sabiedrības līmenī</i>	Dzīves pieredze dzīvei	Mācības un audzināšana	Dzīves pieredze dzīvei

Dzīves pieredzes vispārējās sastāvdaļas

Izglītības rezultāts ir personas zināšanu, prasmju un attieksmju kopums, [LR Izglītības likums, 1.pants, 1998]

Izglītības process ietver mācību un audzināšanas darbību [LR Izglītības likums, 1.pants, 1998]

Zināšanas - rodas cilvēka dzīvesvides izziņas procesā un nodrošina cilvēkdarbībām nepieciešamos *faktus un cēloņseku sakarības*.

Attieksmes - rodas apdomājot - vērtējot cilvēku dzīves daudzveidīgās vajadzības. Pozitīva attieksme uzrāda cilvēka dzīves vērtības jeb vērtīborientācijas, kuras atbilstoši nosaka cilvēkdarbību *mērķus un rīcību* to sasniegšanai.

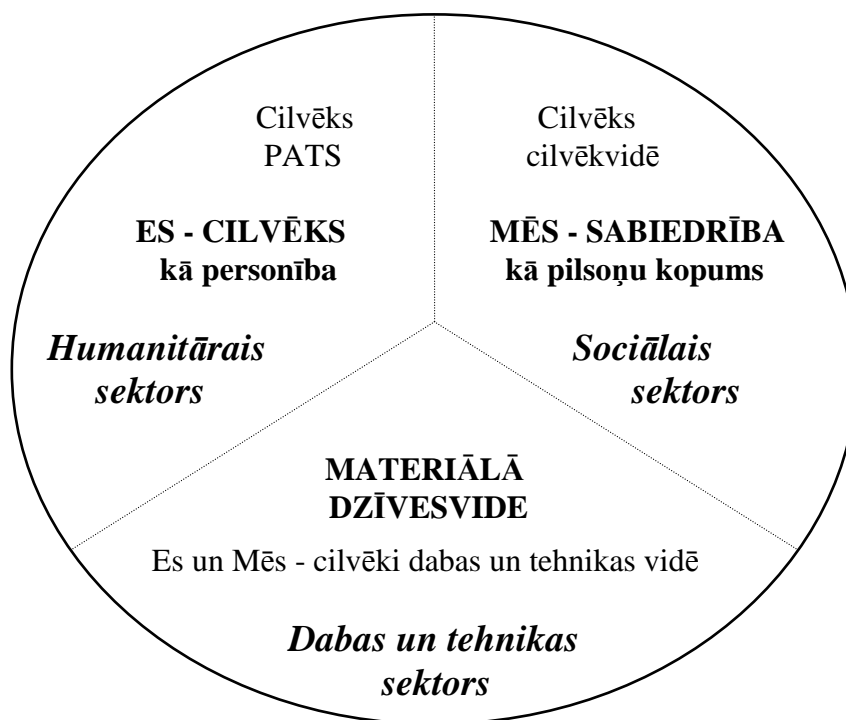
Prasmes - rodas cilvēkdarbību īstenošanā un nodrošina visu cilvēkdarbību sastādošo *procesu* (*izziņas, apdomas, rīcības*) *rezultatīvu norisi*. Prasmes ir cilvēka spēju (gribas un varas) īstenojumi darbībā.

D z ī v e s p r a s m e s (**vispirms jau domātprasmes**), gudrības un tikumības līdzsvarotība - galvenais plānojama, sasniedzama un vērtējama izglītojošās darbības rezultāts - cilvēka radošo spēju (gribas un varas) apliecinājums cilvēciskā darbībā.

I z g l ī t o t ī b a - izglītojošās darbības mērķis un rezultāts : dzīves pieredze (zināšanas, prasmes, attieksmes) dzīvei (izziņai, apdomai, rīcībai)

	IZZIŅA (sajūtas, apzīmēšana, apraksts)	APDOMA (vērtēšana, mērķa noteikšana, lemšana)	RĪCĪBA (plānošana, līdzekļu piesaiste, izpilde)
P R A S M E S - darbības spēju īstenojums	Prasmes iegūt, analizēt un sintezēt informāciju	Prasmes vērtēt, izvirzīt mērķi, pieņemt lēmumu	Prasmes plānot rīcību, piesaistīt līdzekļus, izpildīt rīcību
ATTIEKSMES - darbību vērtīborientācijas	Attieksmju izziņa (paraugvērtību apguve - kas ir labi ?)	Attieksmju veidošana vērtēšanas procesā	Attieksmju īstenošana praksē
ZINĀŠANAS - fakti un cēloņseku sakarības	Zināšanu ieguve (kas tas ir un kāpēc tas tā ir ?)	Zināšanu procesēšana (domāšana)	Zināšanu izmantošana praksē

Dzīves pieredzes un vispārīzglītības satura pamatsektori

Vispārīzglītības satura pamatstruktūra (3*3*3 = 27)

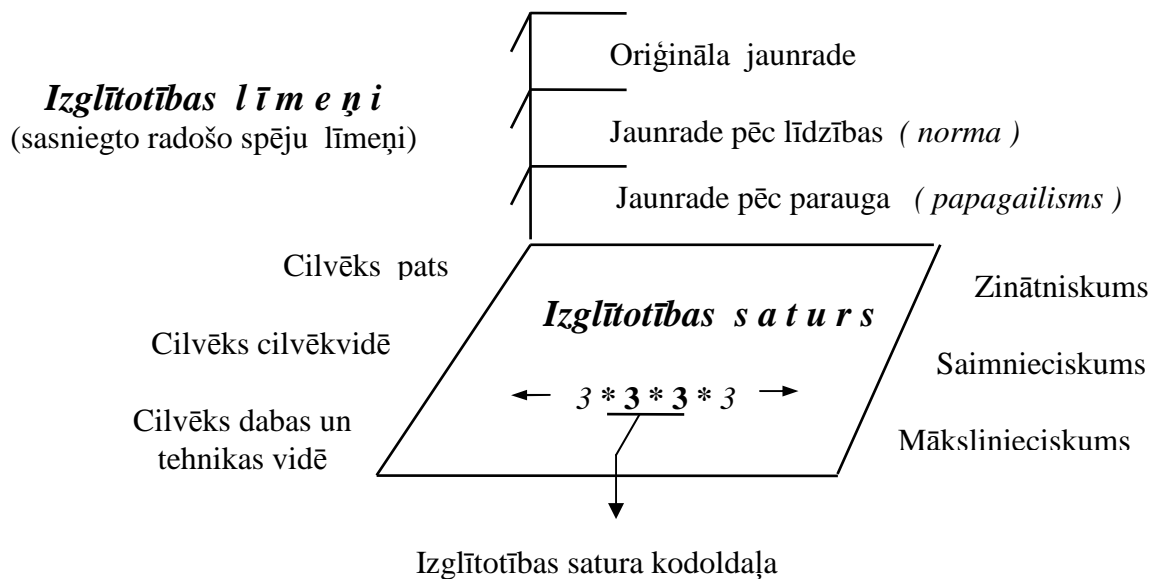
Tematiskie pamatsektori	Izglītības galvenie aspekti			Vispārējās sastāvdaļas
	Izglītības zinātniskums	Izglītības saimnieciskums	Izglītības mākslinieciskums	
Cilvēks cilvēkvidē (politika, ekonomika, vēsture)	*	*	*	Zināšanas Attieksmes Prasmes
Cilvēks PATS (valodas, filosofija, psiholoģija)	*	*	*	Zināšanas Attieksmes Prasmes
Cilvēks dabas un tehnikas vidē (fizika, ķīmija, bioloģija)	*	*	*	Zināšanas Attieksmes Prasmes
	Izpratne, prāts Eksaktums Atziņas, jēdzieni	Izrīcība, griba Pragmātisms Vajadzības, līdzekļi	Izjūta, jūtas Humanitārisms Emocijas, tēli	

Kādu man izglītību kādai dzīvei ?

(kā es gribu dzīvot - kāda ir manai dzīvei nepieciešamā izglītība ?)

IZGLĪTĪBA - dzīves pieredze dzīvei		Dzīves VIRZĪBAI	EKSISTENCEI dzīvē	
ZINĀTNISKĀ	Dominē PRĀTS (atziņas, jēdzieni - <i>izpratne</i>)	Fund. un lietišķā pētniecība	Dzīvesvides uzraudzība, apkope, atjaunošana	Dabasvide Cilvēkvide Tehnvide
SAIMNIECISKĀ	Dominē GRĪBA (vajadzības, līdzekļi - <i>izdarība</i>)	Saimnieciskā jaunrade	Zinātnes un mākslas sasniegumu izmantošana	Dabasvide Cilvēkvide Tehnvide
MĀKSLINIECISKĀ	Dominē JŪTAS (emocijas, tēli - <i>iztēle</i>)	Iedvesmai	Sadzīvei	Dabasvide Cilvēkvide Tehnvide

Izglītības kvalitāte (saturs un līmenis)

	Izziņa	Apdoma	Rīcība
Prasmes	*	*	*
Attieksmes	*	*	*
Zināšanas	*	*	*

3. patstāvīgā darba uzdevums : pamatojoties uz šajā nodarbībā aplūkoto un savu līdzšinējo dzīves pieredzi, apdomā un iespējami konkrēti uzraksti mūsu dialogburtnīcā savu atbildi sev uz jautājumu : “ **Kādu es gribu sev izglītību kādai dzīvei ?** “